

การจัดการโฆษณาทางอินเทอร์เน็ต: กรณีของยาแผนโบราณ ที่มีการแจ้งเตือนภัยใน www.tumdee.org

เพลิน จำแนกพล

กองส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น
สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาถึงวิธีการของหน่วยงานภาครัฐในการจัดการกับการโฆษณาทางอินเทอร์เน็ตที่ผิดกฎหมายเพื่อขยายที่ทราบแน่ชัดว่ามีความเสี่ยงต่อผู้บริโภค และเพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานจัดการกับการโฆษณาขยายทางอินเทอร์เน็ต **วิธีการ :** ผู้วิจัยรวบรวมรายการยาแผนโบราณที่มีการแจ้งเตือนภัยระหว่างวันที่ 20 ม.ค.2555 ถึงวันที่ 20 มิ.ย. 2557 ว่ามีการปลอมปนสารต้องห้ามจาก www.tumdee.org ของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ หลังจากนั้นนำชื่อยาดังกล่าวไปค้นหาด้วยกูเกิลเพื่อค้นหาการโฆษณาทางอินเทอร์เน็ตของยาดังกล่าว ผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายกับการโฆษณาขยายทางอินเทอร์เน็ตทั้งในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานอัยการจังหวัด ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์เพื่อสรุปถึงข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวิธีการจัดการกับปัญหานี้ **ผลการวิจัย:** เว็บไซต์ www.tumdee.org แจ้งเตือนภัยยาแผนโบราณจำนวน 35 รายการ การสืบค้นชื่อยาดังกล่าวด้วยกูเกิล พบมีการโฆษณาขยายยาแผนโบราณที่ผิดกฎหมายจำนวน 19 รายการใน 44 เว็บไซต์ ช่องทางติดต่อซื้อขายส่วนใหญ่เป็นสถานที่เดียวกับสถานที่ผลิต การวิจัยไม่พบที่มีการดำเนินคดีตามกฎหมายกับการกระทำผิดเหล่านี้ การสัมภาษณ์เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง พบว่าสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาควรปรับแนวทางการดำเนินงานในเรื่องนี้ให้รวดเร็วขึ้น ประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคทราบถึงผลิตภัณฑ์ที่มีอันตราย ชี้แจงให้ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สุขภาพตระหนักต่อโทษที่จะได้รับหากกระทำผิด และแก้กฎหมายให้ควบคุมการโฆษณาขยายผลิตภัณฑ์สุขภาพทางอินเทอร์เน็ตให้ชัดเจน **สรุป:** ยาแผนโบราณจำนวนมากที่ทางราชการพบว่ามีความเสี่ยงต่อผู้บริโภคยังคงมีการโฆษณาทางอินเทอร์เน็ตโดยไม่ถูกดำเนินการตามกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาควรเร่งปรับปรุงการดำเนินการจัดการความเสี่ยงในเรื่องนี้

คำสำคัญ: การโฆษณาขยาย ยาแผนโบราณ การโฆษณาทางอินเทอร์เน็ต การคุ้มครองผู้บริโภค เภสัชสาธารณสุข

รับต้นฉบับ: 27 พย. 2558, รับลงตีพิมพ์: 18 มค. 2559

ผู้ประสานงานบทความ: เพลิน จำแนกพล กองส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข นนทบุรี 11000 E-mail: plernfda@gmail.com

บทนำ

การโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ผิดกฎหมายเป็นปัญหาที่สำคัญซึ่งพบได้ในทุกพื้นที่ทั่วทั้งประเทศและทุกสื่อโฆษณา เช่น การศึกษาการโฆษณาทางวิทยุท้องถิ่น ในช่วงปี พ.ศ. 2547-2558 จากทุกภูมิภาคของไทย พบการโฆษณา ยา อาหาร เครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ (เช่น เครื่องมือแพทย์ เป็นต้น) ที่ละเมิดกฎหมายร้อยละ 50-82, 46-84, 30-56 และ 68-100 ของจำนวนชิ้นโฆษณาตามลำดับ (1-6) ศูนย์จัดการเรื่องร้องเรียนและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ (ศรป.) รวบรวมผลการเฝ้าระวังการโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพในปีงบประมาณ 2558 พบการโฆษณาที่ผิดกฎหมายทางนิตยสาร อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ดาวเทียม ฟรีทีวีที่วัดจิตตอลหนังสือพิมพ์ และวิทยุ ร้อยละ 11.37, 22.05, 62.13, 1.44, 4.76, 27.88, และ ตามลำดับ (7)

การศึกษานี้เน้นศึกษาเฉพาะการโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ผิดกฎหมายทางสื่ออินเทอร์เน็ต เพราะเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ สำนักงานสถิติแห่งชาติรายงาน ว่า ในปี พ.ศ. 2556 ประชากรไทยอายุ 6 ปีขึ้นไป 22.2 ล้านคนใช้คอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 35.0) ใช้อินเทอร์เน็ต 18.3 ล้านคน (ร้อยละ 28.9) และใช้โทรศัพท์มือถือ 46.4 ล้านคน (ร้อยละ 73.3) อัตราการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีต เช่น ในปี 2552 ชาวไทยใช้อินเทอร์เน็ตเพียงร้อยละ 20 ครึ่งเรือนที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.5 ในปี พ.ศ. 2552 เป็นร้อยละ 23.5 ในปี พ.ศ. 2556 ประชากรร้อยละ 5.3 จองสินค้าและบริการทางอินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่เป็นสินค้าเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ (ร้อยละ 46.8) การซื้อ e-ticket (ร้อยละ 17.1) และซื้ออาหารหรือเครื่องดื่มสินค้าด้านสุขภาพ (ร้อยละ 14.5) (8) การสำรวจผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตจำนวน 10,434 คน โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) พบว่า ร้อยละ 45.3 ใช้งานอินเทอร์เน็ตมากกว่า 42 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ร้อยละ 64.9 เคยซื้อสินค้า/บริการผ่านทางอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 24.4 ของผู้ที่สั่งซื้อของทางอินเทอร์เน็ตได้ซื้อสินค้ากลุ่มสุขภาพและความงาม (9) ข้อมูลเหล่านี้บ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของอินเทอร์เน็ตในการเป็นแหล่งข้อมูล แหล่งโฆษณา และแหล่งเลือกหาผลิตภัณฑ์สุขภาพ อย่างไรก็ตาม

ตาม ปัญหาการโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ผิดกฎหมายทางสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ง่าย การศึกษาในปี พ.ศ. 2553-2554 ใน 64 เว็บไซต์ที่มีข้อความโฆษณาขายผลิตภัณฑ์ลดน้ำหนักทั้งหมด 390 ผลิตภัณฑ์ พบว่า ร้อยละ 52.5 แอบอ้างการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) และพบการโฆษณาผิดหลักเกณฑ์เรื่องการโฆษณาตามกฎหมายในอีกหลายลักษณะ (10)

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ตระหนักถึงปัญหาข้างต้น จึงกำหนดระบบการตรวจสอบและการเฝ้าระวังการโฆษณาขายผลิตภัณฑ์สุขภาพทางอินเทอร์เน็ต ดังแสดงในภาคผนวกที่ 1 หากพบว่า โฆษณามีผลเสียต่อผู้บริโภคอย่างร้ายแรง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเรื่องให้กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.) หรือคณะกรรมการเพื่อพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาของประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนจากการสั่งซื้อสินค้ารวมทั้งการกระทำความผิดอาญาอื่นทางอินเทอร์เน็ต ดำเนินการ แต่หากไม่เข้าข่าย อย. จะแจ้งระงับโฆษณา แจ้งเปรียบเทียบปรับ และให้อุทธรณ์คำสั่งระงับโฆษณาหรือชี้แจงข้อเท็จจริงในการดำเนินคดี กรณีไม่สามารถแจ้งระงับโฆษณาได้ เช่น ไม่มีข้อมูลชื่อ ที่อยู่ ไม่มีข้อมูลการได้รับอนุญาตจากสำนักงานฯ ไม่ทราบแหล่งผลิต หรือสถานที่ ให้ทำหนังสือแจ้ง กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค (บก.ปคบ.) สอบสวนข้อเท็จจริงแห่งคดีเพิ่มเติมและหากพบการกระทำผิดจริงให้ดำเนินคดีต่อไป เมื่อคดีสิ้นสุด อย. จะแจ้งกระทรวงกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพื่อปิดเว็บไซต์ที่กระทำผิด

ในปีงบประมาณ 2557 ศูนย์การเรื่องร้องเรียนและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ (ศรป.) ของ อย. พบการโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ผิดกฎหมายทางอินเทอร์เน็ตจำนวน 2,022 รายการ อย. ได้ดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนดแล้วเสร็จจำนวน 472 รายการ (คิดเป็นร้อยละ 23.34) และอยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน 1,550 รายการ โฆษณาที่ผิดกฎหมายทั้งหมดดังกล่าวเป็นโฆษณาขายยาโดยไม่ได้รับอนุญาต จำนวน 304 รายการ ในจำนวนนี้ อย. ได้ส่งให้กระทรวง ICT จำนวน 47 รายการเพื่อดำเนินคดีในศาล และให้ศาลมีคำสั่งปิดเว็บไซต์ต่อไป อีก 257 รายการ อยู่ระหว่างดำเนินการ ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดการ

ปัญหานี้ยังดำเนินการได้ไม่ครบถ้วน ซึ่งอาจเกิดจากข้อจำกัดในเรื่องอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ โดย ทรป. มีข้าราชการ 1 คน และลูกจ้างเหมา 9 คน การรวบรวมเอกสารการโฆษณาที่ไม่ถูกกฎหมายเพื่อส่งไปให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงอาจล่าช้า นอกจากนี้ ขั้นตอนการหาตัวผู้กระทำผิดโดยตำรวจหรือการประสานงานกับกระทรวง ICT เพื่อขอให้ศาลสั่งปิดเว็บไซต์อาจมีความซับซ้อนและล่าช้า เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์ที่โฆษณาอย่างผิดกฎหมายอาจเป็นผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยหรือไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภคก็ได้ อย.ยังมีระบบการแจ้งเตือนภัยผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภคผ่านทางเว็บไซต์ www.fda.moph.go.th/safetyalert/frontend/theme1/index.php?Submit=clear (11) ส่วนกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์จัดให้มีระบบแจ้งเตือนภัยที่ www.tumdee.org/alert/drug_alert_show_guest.php (12) ผลิตภัณฑ์ที่ทราบแน่ชัดแล้วว่าไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภคแต่ยังคงมีการโฆษณาทางอินเทอร์เน็ตอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งสมควรแก้ไขอย่างยิ่ง กลุ่มยาที่มีการแจ้งเตือนภัยมากที่สุดกลุ่มหนึ่งโดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ คือ ยาแผนโบราณที่มีสารอาจที่เป็นอันตราย เช่น เพรดนิโซโลน เด็กชาเมธาโซน เป็นต้น การศึกษาที่มุ่งตอบคำถามว่า ยาแผนโบราณที่ทราบแน่ชัดแล้วว่าเป็นอันตรายต่อสุขภาพนั้นยังคงมีการโฆษณาทางอินเทอร์เน็ตเนื้อมากน้อยเพียงไร และเจ้าหน้าที่มีแนวทางอย่างไรในการจัดการปัญหาการโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างผิดกฎหมายทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้เพื่อหาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการทำงานดังกล่าว

วิธีการวิจัย

ผลิตภัณฑ์ที่ศึกษา

ผลิตภัณฑ์ที่ศึกษา คือ ยาแผนโบราณที่ปนเปื้อนสารอันตราย เช่น เด็กชาเมธาโซน เพรดนิโซโลน พาราเซตามอล เป็นต้น ซึ่งมีการแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชนที่ www.tumdee.org ของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ (12) ตั้งแต่วันที่ 20 ม.ค.2555 ถึง วันที่ 20 มิ.ย.2557 ยาแผนโบราณที่ศึกษาอาจเป็นยาที่มีเลขทะเบียนยาตามกฎหมายหรือไม่มีเลขทะเบียนยาแต่ฉลากระบุว่าเป็นยาแผนโบราณที่ใช้รักษาโรคต่าง ๆ

การตรวจสอบการโฆษณา

ผู้วิจัยนำชื่อการค้าของผลิตภัณฑ์ที่เป็นตัวอย่างไปสืบค้นจากฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์บนเว็บไซต์ของ อย.ว่า ยาดังกล่าวมีเลขทะเบียนยาถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่และบันทึกข้อมูลสถานที่ผลิตยาที่ปรากฏในฐานข้อมูล หลังจากนั้น นำชื่อยาดังกล่าวสืบค้นในเว็บไซต์กูเกิล เพื่อตรวจหาเว็บไซต์ที่มีการโฆษณาขายยาดังกล่าวโดยไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 อย่างไรก็ตามผลการค้นพบเว็บไซต์จำนวนมาก ทำให้ต้องใช้เวลานานมากในการตรวจสอบ ผู้วิจัยจึงใช้เทคนิค Google Hack ช่วยกรองข้อมูลในการค้นหา ทำให้ขจัดเว็บไซต์ที่ไม่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับโฆษณาขายยาออกไป ทำให้ได้เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องจำนวนไม่มาก และพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบได้ง่ายขึ้น สะดวกรวดเร็วขึ้น เช่น ใช้คำสั่ง filetype, allintext, allintitle, allinanchor หรือ intitle พิมพ์ใส่หน้าคำสืบค้นที่ต้องการ เช่น intitle : คำสืบค้น เป็นต้น อนึ่งการใช้เทคนิค Google Hack ดังกล่าวต้องใช้คำสั่งหลาย ๆ แบบ เนื่องจากความสามารถในการกรองข้อมูลของคำสั่งแต่ละแบบมีความแตกต่างกัน และให้จำนวนเว็บไซต์ต่างกัน

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการบังคับใช้กฎหมายกับผู้โฆษณาขายยาทางอินเทอร์เน็ตอย่างผิดกฎหมายดังที่แสดงในภาคผนวก 1 ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย พนักงานเจ้าหน้าที่ใน อย. จำนวน 2 ท่าน และพนักงานเจ้าหน้าที่นอก อย. 5 ท่าน ได้แก่ ผู้กำกับฝ่ายอำนาจการ 4 กองบังคับการอำนาจการตำรวจภูธรภาค 1 (อดีต บก. ปอท.) ผู้บัญชาการสำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ นักวิชาการคอมพิวเตอร์และเจ้าหน้าที่สำนักป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางเทคโนโลยีสารสนเทศ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อัยการประจำจังหวัดจำนวน 1 คน ผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายมีประสบการณ์ทำงานในเรื่องนี้เป็นอย่างดี การสัมภาษณ์ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง

ประเด็นในการสัมภาษณ์ คือ วิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณาขายยาทางอินเทอร์เน็ตที่ไม่ถูกกฎหมายผลการดำเนินงานร่วมกับ อย. ในเรื่องนี้ ปัญหา

อุปสรรคในการดำเนินงานและแนวทางแก้ไข ตลอดจนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการทำงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์เนื้อหาและหมวดหมู่ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นสำคัญในเรื่องการดำเนินงานจัดการปัญหาการโฆษณาขายยาทางอินเทอร์เน็ตที่ไม่ถูกกฎหมาย

ผลการวิจัย

ยาแผนโบราณที่ผสมสารอันตราย

ฐานข้อมูลคุณภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์สุขภาพโดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์มีข้อมูลทั้งหมดจำนวน 96 รายการ ในช่วงเวลาที่ศึกษา โดยเป็นยาแผนโบราณที่มีเลขทะเบียนหรือยาแผนโบราณที่ฉลากระบุสรรพคุณรักษาโรคต่าง ๆ จำนวน 35 รายการ การตรวจสอบพบว่า เป็นยาที่มีเลขทะเบียนตามฐานข้อมูลทะเบียนยาของ อย. จำนวน 19 รายการ ยาแผนโบราณที่ไม่มีเลขทะเบียน จำนวน 12 รายการ และเป็นยาแผนโบราณปลอม 4 รายการโดยมีการใช้เลขทะเบียนยาแผนโบราณอื่น

การตรวจสอบฉลากยาแผนโบราณทั้ง 35 รายการ พบว่า ฉลากระบุที่อยู่ของผู้ผลิตจำนวน 24 รายการ อีก 11 รายการ ไม่ระบุที่อยู่ของผู้ผลิตบนฉลาก สถานที่ผลิตยาแผนโบราณซึ่งปรากฏบนฉลาก ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 15 รายการ กรุงเทพมหานคร จำนวน 4 รายการ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 2 รายการ จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 1 รายการ จังหวัดพะเยา จำนวน 1 รายการ และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 1 รายการ

การโฆษณาทางอินเทอร์เน็ต

เมื่อสืบค้นซื้อขายยาแผนโบราณทั้ง 35 รายการในเว็บไซด์กูเกิล พบว่า มีเว็บไซด์ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด จำนวน 218 เว็บไซด์ เมื่อตรวจสอบเนื้อหาในแต่ละเว็บไซด์ (url) สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ 1) เว็บไซด์ประเภทที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการแจ้งเตือนอันตรายว่ายาแผนโบราณใส่สารที่เป็นอันตรายจำนวน 22 เว็บไซด์ 2) เว็บไซด์ประเภทที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการโฆษณาขายยาแผนโบราณ จำนวน 24 เว็บไซด์ 3) เว็บไซด์ประเภทที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการโฆษณาขายยาแผนโบราณในบางหน้า (20 หน้า) และในบาง

หน้ามีเนื้อหาเกี่ยวกับการแจ้งเตือนอันตรายว่ายาแผนโบราณใส่สารที่เป็นอันตราย (22 หน้า) รวม จำนวน 42 เว็บไซด์ และ 4) เว็บไซด์ที่ไม่เกี่ยวข้อง จำนวน 130 เว็บไซด์

เมื่อศึกษาเฉพาะเว็บไซด์ที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณาขายยาแผนโบราณอย่างเดียว จำนวน 44 เว็บไซด์ (จากเว็บไซด์ประเภทที่ 2 จำนวน 24 เว็บไซด์ และจากเว็บไซด์ประเภทที่ 3 จำนวน 20 เว็บไซด์) พบว่า เป็นการโฆษณาขายยา 19 รายการ ซึ่งผลิตในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 9 รายการ กรุงเทพฯ จำนวน 4 รายการ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 2 รายการ พะเยา จำนวน 1 รายการ แหล่งผลิตในประเทศลาว จำนวน 1 รายการ และไม่ระบุแหล่งผลิต จำนวน 2 รายการ ส่วนใหญ่เป็นการโฆษณาขายยาเพิ่มสมรรถภาพทางเพศหรือยากษัยเส้น ทุกเว็บไซด์ระบุช่องทางติดต่อในการซื้อขาย คือ ทางโทรศัพท์ ทั้ง 19 รายการ ติดต่อซื้อขายหน้าเว็บไซด์ จำนวน 14 รายการ ติดต่อซื้อขายทาง e-mail จำนวน 8 รายการ และติดต่อซื้อขายทางไลน์ จำนวน 6 รายการ

การวิเคราะห์การโฆษณาขายยาทางอินเทอร์เน็ต ทั้ง 19 รายการ มี 11 รายการที่เป็นการโฆษณาโดยผู้ผลิตเอง ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินคดีกับผู้ผลิตได้ นอกจากนี้ในเว็บไซด์มักมีข้อความเชิญชวนให้เป็นตัวแทนจำหน่ายจากผู้ผลิตยาแผนโบราณ แสดงให้เห็นว่ามีการสร้างเครือข่ายการขายยาให้เติบโตขึ้น ข้อความที่ใช้ในการโฆษณาของยาทั้ง 19 รายการ มีรายละเอียดดังแสดงในภาคผนวกที่ 2

การฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการโฆษณา

การตรวจสอบการโฆษณาขายยาแผนโบราณทั้ง 19 รายการพบว่าประกอบด้วย 1) ยาแผนโบราณที่ขึ้นทะเบียนยาถูกต้องตามกฎหมาย จำนวน 13 รายการ ซึ่งผู้โฆษณากระทำการโฆษณาขายยาโดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 88 ทวิ และโฆษณาในลักษณะที่ต้องห้ามตาม มาตรา 88 ของกฎหมายยา ซึ่งมีโทษตาม มาตรา 124 ของพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 2) ยาแผนโบราณปลอม จำนวน 3 รายการ ผิดมาตรา 72(1) ซึ่งมีโทษตาม มาตรา 117 หากพิสูจน์ได้ว่าผู้โฆษณาเป็นผู้ขาย ทั้งนี้ผู้โฆษณายังผิดฐานโฆษณาขายยาโดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 88 ทวิ และโฆษณาในลักษณะที่ต้องห้ามตาม มาตรา 88 ของกฎหมายยา ซึ่งมีโทษตาม มาตรา 124 ของพระราชบัญญัติ

ยา พ.ศ. 2510 และ 3) ยาแผนโบราณที่ไม่มีเลขทะเบียนจำนวน 3 รายการ โดยผิดฐานขายยาที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับยาตามมาตรา 72(4) ซึ่งมีโทษตาม มาตรา 122 ของกฎหมายยา หากพิสูจน์ได้ว่า ผู้โฆษณาเป็นผู้ขาย ทั้งนี้ผู้โฆษณายังผิดฐานโฆษณาขายยาโดยไม่ได้รับอนุญาตตาม มาตรา 88 ทวิ และโฆษณาในลักษณะที่ต้องห้ามตาม มาตรา 88 ของกฎหมายยา ซึ่งมีโทษตาม มาตรา 124 ของพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510

การจัดการโฆษณาขายยาทางอินเทอร์เน็ต

จากการตรวจสอบข้อมูลการดำเนินคดีของ ออย. พบว่า ยังไม่ได้รับการดำเนินงานกับการโฆษณาขายยาแผนโบราณทางอินเทอร์เน็ต จำนวน 19 รายการใน 44 เว็บไซต์ จึงควรดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อการจัดการโฆษณาผลิตภัณฑ์ที่มีความเสี่ยงและเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคต่อไป

การพิจารณาว่าโฆษณาขายยาทางอินเทอร์เน็ตในเว็บไซต์ใดผิดกฎหมายหรือไม่นั้น ไม่ใช่เรื่องยากเนื่องจากใช้เพียงการสังเกตว่า โฆษณาดังกล่าวมีการแสดงเลขที่ใบอนุญาตตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ หากไม่มี ผู้โฆษณามีความผิดตาม มาตรา 88 ทวิ พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 แล้วจึงพิจารณาต่อไปว่า ข้อความโฆษณามีลักษณะตาม มาตรา 88 หรือไม่ ถ้ามีลักษณะดังกล่าว ถือว่า ผู้กระทำการโฆษณามีความผิดตาม มาตรา 88 ต้องได้รับโทษตาม มาตรา 124 แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 แต่ปัญหาอยู่ที่ว่า หากเป็นการโฆษณาขายยาทางอินเทอร์เน็ต พนักงานเจ้าหน้าที่ (เภสัชกรหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้ง) มักจะไม่สามารถหาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้อย่างรวดเร็ว แต่ต้องมีขั้นตอนที่เพิ่มขึ้นและยุ่งยาก คือ ต้องรวบรวมพยานเอกสาร เช่น หน้าเว็บไซต์ที่โฆษณาอย่างไม่ถูกกฎหมาย ข้อความโฆษณาในเว็บไซต์ ข้อกฎหมายที่กำหนดความผิด เป็นต้น ส่งให้พนักงานสอบสวน (ตำรวจ) เพื่อหาตัวผู้กระทำผิดโดยการล่อซื้อ ในการล่อซื้อพนักงานสอบสวนต้องใช้ความรู้ทางเทคโนโลยีขั้นสูงในการติดตามข้อมูลการใช้โทรศัพท์ ต้องขอข้อมูลการใช้โทรศัพท์จากผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ การขอลายคำหรือหมายจับเพื่อติดตามหาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ เหล่านี้เป็นขั้นตอนที่มีความสลับซับซ้อน ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวกังวลใจในการดำเนินงาน จึงยัง

ไม่มีการแก้ปัญหาการโฆษณาขายยาทางอินเทอร์เน็ตอย่างจริงจัง ประกอบกับการโฆษณาขายยาทางอินเทอร์เน็ตมีเป็นจำนวนมาก แต่หากช่องทางที่ให้ผู้ซื้อติดต่อ คือ สถานที่ผลิตยาแผนโบราณ พนักงานเจ้าหน้าที่จะมีช่องทางการจัดการโฆษณาขายยาทางอินเทอร์เน็ตได้อีกช่องทางหนึ่ง คือการดำเนินการกับผู้ผลิตโดยไม่จำเป็นต้องใช้วิธีล่อซื้อ โดยรวบรวมพยานเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณาไม่ถูกกฎหมายส่งให้พนักงานสอบสวน เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษแทนต่อไป

ผู้ให้ข้อมูลนอก ออย. มีความเห็นว่า ออย. ควรปรับการดำเนินงานเกี่ยวกับการโฆษณาขายยาทางอินเทอร์เน็ต ดังนี้

1. ในด้านผู้บริโภค หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ผู้บริโภคเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพที่โฆษณาทางอินเทอร์เน็ต โดยไม่ถูกกฎหมาย กรณีศึกษาของผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตราย และผลเสียต่อผู้บริโภคที่จะได้รับ

2. ในด้านผู้ผลิต ออย. และกรมสอบสวนคดีพิเศษ ควรร่วมกันชี้แจงให้ผู้ประกอบการตระหนักถึงโทษที่จะได้รับหากมีการโฆษณาขายยาทางอินเทอร์เน็ตที่ไม่ถูกกฎหมาย

3. ในด้านการทำงานของออย. ควรปรับการดำเนินงานดังนี้

- 3.1 ควรแก้กฎหมายที่ตนรับผิดชอบทุกฉบับในเรื่องการโฆษณาขายผลิตภัณฑ์สุขภาพทางอินเทอร์เน็ต โดยมีข้อกำหนดข้อห้ามและบทลงโทษอย่างชัดเจน โดยมีต้องอิงพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 นอกจากนี้ ควรปรับแก้นิยามของยาในพระราชบัญญัติยาให้ครอบคลุมผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่โฆษณาสรรพคุณเป็นยา

- 3.2 ควรเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความชำนาญด้านการสืบสวนสอบสวนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้รวบรวมพยานหลักฐานที่มีคุณภาพและรวดเร็ว

- 3.3 ควรประสานการดำเนินงานกับ บก.ปคบ. สำนักป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้บริหารระดับสูง นอกจากนี้ ควรปรับปรุงการส่งเอกสารการกระทำความผิดจากการโฆษณาขายยาทางอินเทอร์เน็ตให้รวดเร็วขึ้น หลังการ

สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ของกระทรวง ICT ได้ส่งผังกระบวนการรับการทำให้แพร่หลาย ให้อ. ดังแสดงในภาคผนวกที่ 3

3.4 ควรมีหน่วยงานปราบปรามและดำเนินการอย่างจริงจังกับผู้กระทำความผิดจากการโฆษณาขายผลิตภัณฑ์สุขภาพทางอินเทอร์เน็ต

การอภิปรายผล

ในช่วงเวลาสองปีครั้งที่ศึกษา ฐานข้อมูลคุณภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์สุขภาพโดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แจ้งเตือนภัยยาแผนโบราณ 35 รายการ การสืบค้นในเว็บไซต์กูเกิล พบว่า มีเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณาขายยาเหล่านี้ 19 รายการ ใน 44 เว็บไซต์ โดย 11 จาก 19 รายการเป็นการโฆษณาโดยผู้ผลิตเอง ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินคดีกับผู้ผลิตได้ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า แม้มีระบบแจ้งเตือนภัยของยาแผนโบราณที่ป็นเป็นเอกสารที่เป็นอันตรายทางอินเทอร์เน็ตของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แล้วก็ตาม ยาที่เป็นอันตรายดังกล่าวจำนวนมาก (19 จาก 35 รายการ) ยังมีการโฆษณาขายทางอินเทอร์เน็ตอย่างผิดกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาแผนโบราณปลอม (3 จาก 19 รายการ) และยาแผนโบราณที่ไม่มีเลขทะเบียน (3 จาก 19 รายการ) ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องแก้ไขอย่างยิ่ง ส่วนยาแผนโบราณที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายแต่มีประวัติว่าเคยลักลอบผสมยาต้องห้ามในอดีตนั้น (13 จาก 19 รายการ) ผู้ผลิตอาจเลิกพฤติกรรมดังกล่าวแล้วในปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตาม ยาเหล่านี้ยังคงอยู่ในรายการยาที่หน่วยงานราชการเฝ้าระวังการโฆษณาที่ผิดกฎหมายในทุกสื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางอินเทอร์เน็ต ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การโฆษณาขายยาทั้งสามประเภทที่กล่าวมายังไม่ได้รับการจัดการจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มงวด ทำให้ผู้บริโภคอาจได้รับความเสี่ยงจากการเข้าถึงสื่อโฆษณาขายยาแผนโบราณทางอินเทอร์เน็ตเหล่านั้น

การแก้ปัญหาเหล่านี้จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น หากอ. ปรับเปลี่ยนกระบวนการเฝ้าระวังใหม่ จากเดิมที่ทำที่ละเว็บไซต์ (ค้นหาเว็บไซต์ที่โฆษณาไม่ถูกกฎหมายทีละเว็บไซต์มาพิจารณาว่า ข้อความใดผิดกฎหมายข้อใด แล้วรวบรวมส่งให้กระทรวง ICT ปิดเว็บไซต์) มาเป็นการเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์ที่โฆษณาขายยา โดยอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่

สามารถใช้เทคนิค Google Hack คือนำชื่อยาที่มีการโฆษณาขายยาทางอินเทอร์เน็ตที่ไม่ถูกกฎหมายมาค้นหาในฐานข้อมูลการขึ้นทะเบียนยา เพื่อหาสถานที่ผลิตพร้อมที่อยู่ แล้วใช้ชื่อยาดังกล่าวเป็นคำค้น ในเว็บไซต์กูเกิล โดยใช้เทคนิค Google Hack เพื่อกรองข้อมูลเว็บไซต์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการโฆษณาออกไป เมื่อได้เว็บไซต์ที่โฆษณาขายยาอย่างไม่ถูกกฎหมาย (ซึ่งมีไม่มาก) แล้ว ให้พิจารณาว่า ช่องทางการติดต่อเพื่อซื้อสินค้านั้นเป็นช่องทางเดียวกับผู้ผลิตหรือไม่ ถ้าใช่ พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการกับผู้ผลิตได้ต่อไป

ปัญหาการโฆษณาขายยาทางอินเทอร์เน็ตอย่างไม่ถูกต้องตามกฎหมายสามารถถือเป็นความเสี่ยงอย่างหนึ่ง ในที่นี้ใช้ยาแผนโบราณที่มีสารอันตรายปลอมปนเป็นกรณีศึกษา ดังนั้นจึงสามารถใช้หลักการวิเคราะห์ความเสี่ยงมาอภิปรายปัญหานี้ ดังนี้

1. การประเมินความเสี่ยง

1.1 การบ่งชี้อันตรายจากความเสี่ยง คือ การพบโฆษณาขายยาแผนโบราณโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายทางอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมาก

1.2 การสำแดงความเสี่ยง คือ ยา แผนโบราณที่มีการแจ้งเตือนภัยจากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ จำนวน 35 รายการ พบการโฆษณาขายยาแผนโบราณดังกล่าวโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายทางอินเทอร์เน็ต จำนวน 19 รายการ จำนวน 44 เว็บไซต์

2. การจัดการความเสี่ยงในส่วนของ อ. มีดังนี้

2.1 การลดปัจจัยเสี่ยง โดยการจัดให้มีระบบรับเรื่องร้องเรียน ในเรื่องการเฝ้าระวังมีกระบวนการจัดการโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพทางอินเทอร์เน็ตที่ชัดเจน โดยเป็นการเฝ้าระวังว่ามีเว็บไซต์ใดที่โฆษณาขายยา

2.2 การกำจัดความเสี่ยง โดย อ. วางแนวทางคือกรณีสามารถหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ จะดำเนินการเปรียบเทียบปรับต่อผู้กระทำความผิด พร้อมทั้งส่งเรื่องให้กระทรวง ICT ดำเนินการปิดเว็บไซต์ กรณีไม่สามารถหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ให้ส่งข้อมูลการโฆษณาให้ ตำรวจ บก.ปคบ. ดำเนินการสืบหาผู้กระทำความผิดและดำเนินคดี กรณีการโฆษณามีผลต่อผู้บริโภคอย่างไร้แรง ให้ส่งข้อมูลไปยังหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้ง ตำรวจ บก.ปอท. และกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อดำเนินการต่อไป

การติดตามผลหลังจากที่ อย. ส่งข้อมูลให้ตำรวจ บก.ปคบ. ตำรวจบก.ปอท. หรือกรมสอบสวนคดีพิเศษ ดำเนินการพบว่า ไม่มีการส่งข้อมูลกลับคืนมายัง อย. จากหน่วยงานดังกล่าว

2.3 ไม่มีการติดตามทบทวนว่า เว็บไซต์โฆษณาขายยาแผนโบราณทางอินเทอร์เน็ตที่ส่งให้กระทรวง ICT ดำเนินการปิดนั้น มีการปิดจริงหรือไม่ อย่างไร

2.4 มีการประกาศใช้กระบวนการดำเนินการคดีโฆษณาในข้อหาโฆษณาโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายให้หน่วยงานต่าง ๆ ใน อย. ทราบและถือปฏิบัติ แต่ขาดความเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นทั้งในรูปแบบเอกสารและการประสานงานโดยตรง

3. การสื่อสารความเสี่ยง อย. ประชาสัมพันธ์แก่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อแจ้งเตือนอันตรายในการบริโภคยาแผนโบราณที่ใส่สารที่เป็นอันตราย เพื่อให้ความรู้ผู้บริโภคผ่านช่องทางสื่อสิ่งพิมพ์สื่อออนไลน์ทั้งทางเว็บไซต์และเฟสบุ๊ค

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

อย. ควรดำเนินคดีกับการโฆษณาขายยาแผนโบราณทางอินเทอร์เน็ตที่เจตนาจากงานวิจัยนี้ จำนวน 19 รายการ 44 เว็บไซต์ โดยเร่งด่วนเพื่อกำจัดความเสี่ยงและเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค นอกจากนี้ยังควรเพิ่มกระบวนการเฝ้าระวังการโฆษณาขายยาทางอินเทอร์เน็ตจากการเฝ้าระวังที่ละเว็บไซต์เป็นเฝ้าระวังจากชื่อผลิตภัณฑ์ที่มีความเสี่ยงต่อผู้บริโภคโดยใช้เทคนิคการสืบค้นที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น อย. และกรมสอบสวนคดีพิเศษ ควรร่วมกันชี้แจงให้ผู้ประกอบการตระหนักและรู้ถึงโทษที่ผู้ประกอบการจะได้รับหากมีการโฆษณาขายยาที่ไม่ถูกกฎหมาย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างสูงจาก ผศ.ดร.ภญ.สุนทรี ท.ชัยสัมฤทธิ์โชค คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และภก.ภาณุโชติ ทองยัง หัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม ที่ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ทำให้งานวิจัยฉบับ

นี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของกลุ่มกฎหมายอาหารและยา ศูนย์จัดการเรื่องร้องเรียนและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ (ศรป.) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ทุกท่านที่ให้ความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในการรวบรวมข้อมูลในการทำงานวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. Kittisopee T, Anantachoti P, Tangcharoensathien V. Radio drug advertisement situation and regulation in Thailand [online]. 2005 [cited 2014 Sept 20]. Available from: URL:<http://kb.hsri.or.th/dspace/>.
2. Suwanmanee O, Lerkiatbundit S. Illegal advertising of products classified as drugs by law among local radios. Thai Journal of Pharmacy Practice 2011; 3: 41-55.
3. Chandrawongse M. Situation and impacts of drug and health product advertisements with legal problems on community radio broadcasts toward consumers in Chiang Mai province [independent study]. Chiang Mail: Chiang Mai University; 2011.
4. Lomas K, Chanthapasa K. The situation of radio advertisement of drug and food claimed as drug in phraibueng municipality, Sisaket province. Isan Journal of Pharmaceutical Sciences 2012; 8: 55-60.
5. Ampant P. Situations, problems and solutions to problems of the broadcasting radio station of Sisaket province in advertising health products. Research and Development Health System Journal 2015; 8: 26-37.
6. Rujirayunyong T. Situation of illegal advertising of health products among local radios in Lopburi in the era of the National Council for Peace and Order (NCPO). Thai Journal of Pharmacy Practice 2015; 7: 189-99.
7. Center for Complaint Handling and Suppression of Health Product Related Offense. Summary of Compliant Handling in 2015 [online]. 2015 [cited

- 2016 Jan 5]. Available from: URL: http://newsser.fda.moph.go.th/hpsc/frontend/theme/view_info_operation.php?Submit=Clear&ID_Info_Operation=000026
8. Statistical Forecasting Bureau. Trends in the use of information and communication technology within household. *Statistics Newsletter* 2014; 25: 10.
 9. Electronic Transactions Development Agency (Public Organization). Thailand Internet User Profile 2015. Bangkok: Ministry of Information and Communication Technology; 2015.
 10. Rattanapongjinda N, Plianbangchang P. Survey of weight-loss product advertisements on the internet. *Journal of Health Science* 2012; 21: 741-9.
 11. Food and Drug Administration. Safety alert. [online]. 2015 [cited 2015 Feb 9]. Available from: www.fda.moph.go.th/safetyalert/frontend/theme_1/index.php?Submit=clear.
 12. Department of Medical Sciences. Project alert [online]. 2015 [cited 2015 Feb 18]. Available from: www.tumdee.org/alert/drug_alert_show_guest.php

Handling of Internet Advertising: the Case of Traditional Medicines Alerted as Harmful Products by www.tumdee.org

Ploen Chamnakpol

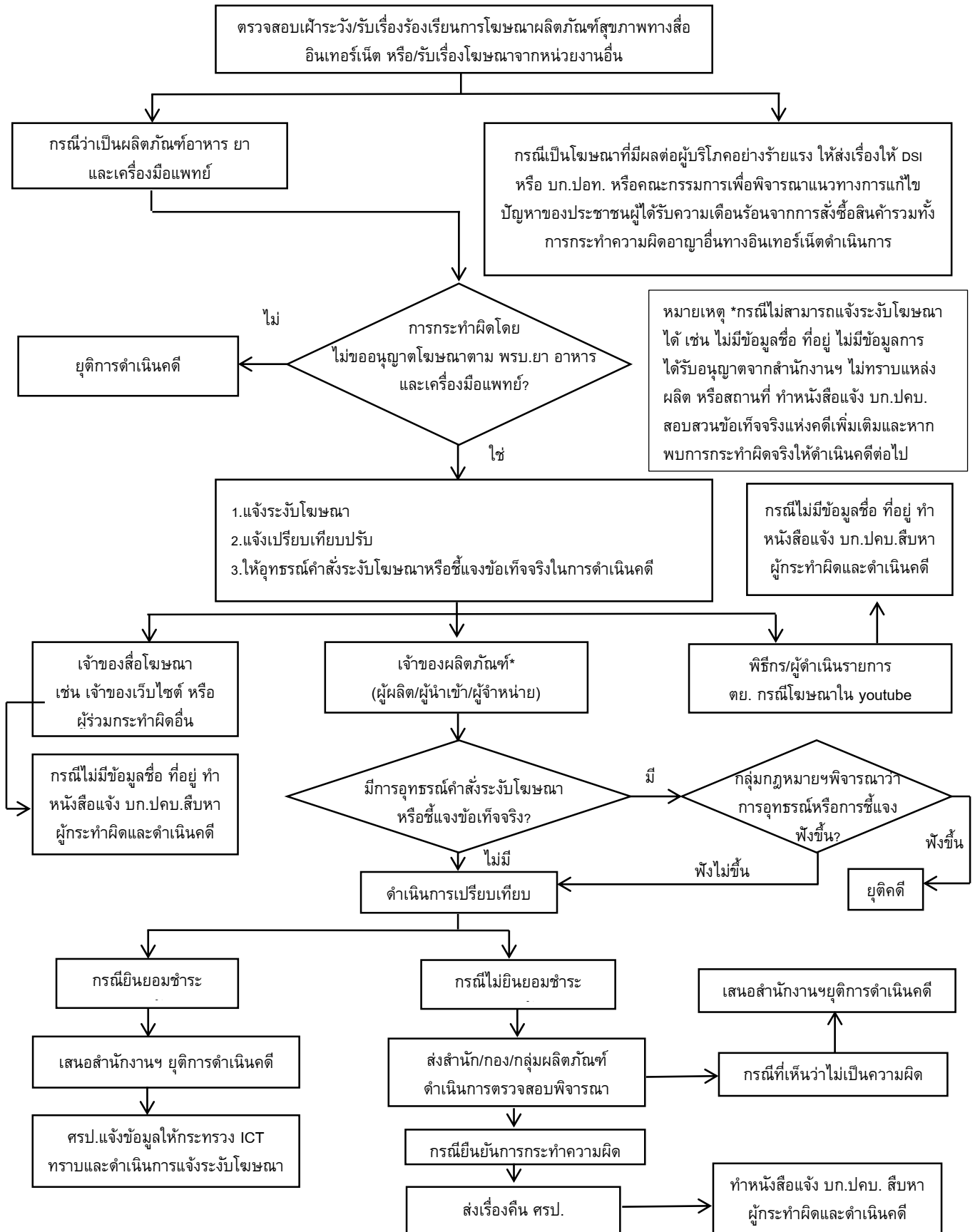
Division of Promotion of Rural and Local Consumer Protection in Health Products,
Thai Food and Drug Administration

Abstract

Objective: To study regulatory agencies' handling of illegal internet advertising for selling of drugs with known hazard and to collect suggestion for improving the control of internet advertising for selling drugs. **Methods:** The researcher collected the lists of traditional medicines alerted in www.tumdee.org by Department of Medical Sciences during Jan 20, 2012- Jun 20, 2014 as adulterated with prohibited substances. Subsequently, names of the products were searched for their internet advertising using the Google search engine. Additionally, the researcher also interviewed officials in charge on legal enforcement for internet advertising of drugs, working in Food and Drug Administration, Ministry of Information and Communication Technology, Department of Special investigation, Royal Thai Police and Provincial Public Prosecutor Office. The researcher analyzed information from the interview using content analysis to reach the conclusion on the suggestion for improving the handling of the problem. **Results:** The www.tumdee.org alerted 35 items of traditional medicines as harmful products. Google search with these products' names revealed internet advertising of 19 products in 44 websites. Most of the contacts for buying the products were the addresses of manufacturers. The study found no legal enforcement on these advertisings. The interview in related officials suggested that Food and Drug Administration should fasten the handling process for this problem, educate consumers on known harmful products, raise the awareness among entrepreneurs of health products on penalty for violation of law, and revise the law controlling internet advertising of health products to be more explicit. **Conclusion:** Many traditional medicines known to regulatory agencies as risky products remain advertised on internet with no legal enforcement taken. Food and Drug Administration should strengthen risk management on this issue.

Keywords: drug advertising, traditional medicines, internet advertising, consumer protection, public health pharmacy

ภาคผนวก 1. แนวทางการดำเนินงานกรณีโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพทางสื่ออินเทอร์เน็ตของ อย.

ภาคผนวกที่ 2. ข้อความโฆษณาขายยาแผนโบราณทางอินเทอร์เน็ตหลังจากที่มีการแจ้งเตือนภัย

ชื่อผลิตภัณฑ์	ข้อความตามทะเบียน	ข้อความบนฉลาก	ข้อความโฆษณารักษาทางอินเทอร์เน็ต	ผิดมาตรา
สมุนไพร ก	ยาแก้กษัย บรรเทาอาการ ปวดเมื่อยตาม ร่างกาย	ยาแก้กษัย บรรเทาอาการปวดเมื่อย ตามร่างกาย บำรุงร่างกาย	แก้กษัยไตพิการ แก้อาการบัสสาวะเหลืองจากการ ทำงานผิดปกติของระบบไต ช่วยบรรเทา อาการปวดเมื่อย ตามร่างกาย ปวดตามข้อและเส้นเอ็นของกล้ามเนื้อที่ ไม่มีกำลังเนื่องจากความเสื่อมของร่างกาย เป็นยาช่วย ขับพิษในกระดูก ปวดในกระดูก ช่วยกระจายเลือดลม ใน ร่างกายให้ดีขึ้น ช่วยให้ระบบขับถ่ายดีขึ้น และช่วย บำรุงร่างกาย รับประทานได้ทั้งชายและหญิง	88 88ทวิ
ยากษัยเส้น ข	ยาแก้กษัยเส้น บรรเทาอาการ ปวดเมื่อยตาม ร่างกาย	แก้กษัยเส้น หรือปวดเมื่อยตามร่างกาย จุดเสียดแน่นท้อง รับประทานทั้ง 4 ให้ เป็นปกติ เจริญอาหาร	แก้กษัยเส้น หรือปวดเมื่อยตามร่างกาย จุดเสียดแน่น ท้อง รับประทานทั้ง 4 ให้เป็นปกติ เจริญอาหาร	88 88ทวิ
ยาประดงน้ำ ค	บรรเทาโรค ประดงผื่นคัน ตามผิวหนัง	แก้โรคประดง บรรเทาโรคประดงผื่นคัน ตามผิวหนัง ฟกบวม ปวดเมื่อยตาม ร่างกาย มีนชาปลายมือและปลายเท้า	แก้ประดง บรรเทาโรคผดผื่นคันตามผิวหนัง ฟกบวม ปวด เมื่อย ตามร่างกาย มีนชาตามปลายมือ และปลายเท้า	88 88ทวิ
ยาผง ง	ไม่มีทะเบียน	แก้โรคปวดข้อ ปวดหลัง ปวดเอว โรค เก๊าท์ รูมาตอยด์ กระดูกทับเส้นประสาท แก้ปวดประจำเดือน หอบหืด ภูมิแพ้ขับ สารพิษออกจากร่างกาย	ใช้แก้โรคต่างๆ และต้องท้องคาถาอาคม แก้ก้อนไสย	72 88 88ทวิ
สมุนไพรไทย จ	ทะเบียนปลอม	แก้เลือดลม 12 จำพวก ปวดเมื่อยตาม ร่างกาย หรือเหน็บชา กินข้าวไม่ได้ นอนไม่หลับบรรเทาอาการอัมพฤกษ์ หญิงชายผอมแห้งกินยานี้แล้วดีขึ้น	ใช้ฉลากโฆษณา	72 88 88ทวิ
ยาประดง ฉ	ทะเบียนปลอม	บรรเทาอาการโรคประดง ปวดเมื่อย ตามร่างกาย รับประทานได้ทั้งชายและ หญิง	บรรเทาโรคประดง ประดงเส้น ประดงเอ็น ประดงข้อ ผื่นคัน น้ำเหลืองเสีย	72 88 88ทวิ
ยาประดงน้ำ ช	ทะเบียนปลอม	บรรเทาอาการประดงข้อ ประดงผื่นคัน น้ำเหลืองเสีย ลมพิษต่างๆ ช่วยอาการ อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร นอนไม่หลับ	บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย คลายเส้นเอ็น และบำรุงร่างกาย รับประทานได้ทั้งชายและหญิง ช่วย บรรเทาอาการอ่อนเพลีย เหนื่อยง่าย อึดอัด หายใจไม่ เต็มอิม ช่วยบรรเทาอาการปวดหลัง ปวดเอว ปวด เมื่อย เหน็บชา หน้าซัดเขียวแขนขาไม่มีแรง ช่วย บำรุงร่างกาย เปรียบเสมือนยาอายุวัฒนะ เสริมสร้าง ภูมิต้านทานโรค แก่ร่างกาย ช่วยบรรเทาอาการ ปวดข้อ ปวดกล้ามเนื้อ ไขข้ออักเสบ โรคเก๊าท์ ป้องกัน ความเสื่อมของร่างกาย ทำให้ร่างกายแข็งแรง แก่ ความเครียด แก้กษัย ไตพิการ โลหิตเป็นพิษ ช่วยให้ ระบบไหลเวียนโลหิตดีขึ้น กล้ามเนื้อแข็งแรง ช่วยบำรุง สมรรถภาพทางเพศ ทำให้ระบบขับถ่ายดีขึ้น	72 88 88ทวิ

ภาคผนวกที่ 2. ข้อความโฆษณาขายยาแผนโบราณทางอินเทอร์เน็ตหลังจากที่มีการแจ้งเตือนภัย (ต่อ)

ชื่อผลิตภัณฑ์	ข้อความตามทะเบียน	ข้อความบนฉลาก	ข้อความโฆษณาปรึกษาทางอินเทอร์เน็ต	ผิดมาตรา
ยาประดง ช	บรรเทาโรคประดง บรรเทาอาการ ปวดเมื่อยตามร่างกาย	บำรุงร่างกาย แก้ปวดหลังปวดเอว กระชุ่มกระชวย ทำงานไม่เหนื่อยง่าย เพิ่มสมรรถภาพทางเพศได้เป็นอย่างดี	บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย คลายเส้นเอ็นและบำรุงร่างกาย รับประทานได้ทั้งชายและหญิง ช่วยบรรเทาอาการอ่อนเพลีย เหนื่อยง่าย อึดอัด หายใจไม่เต็มอิ่ม ช่วยบรรเทาอาการปวดหลัง ปวดเอว ปวดเมื่อย เหน็บชา หน้าซีดเขียวแขนขาไม่มีแรง ช่วยบำรุงร่างกาย เปรียบเสมือนยาอายุวัฒนะ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรค แก่ร่างกาย ช่วยบรรเทาอาการปวดข้อ ปวดกล้ามเนื้อ ไชข้ออักเสบ โรคเก๊าท์ ป้องกันความเสี่ยงของร่างกาย ทำให้ร่างกายแข็งแรง แก่ความเครียด แก่กษัย ไตพิการ โลหิตเป็นพิษ ช่วยให้ระบบไหลเวียนโลหิตดีขึ้น กล้ามเนื้อแข็งแรง ช่วยบำรุงสมรรถภาพทางเพศ ทำให้ระบบขับถ่ายดีขึ้น	72 88 88ทวิ
ยากษัย ฉ	แก้กษัยเส้น บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย	แก้ปวดเมื่อยตามร่างกาย ช่วยปรับธาตุทั้ง 4 ให้ปกติ รับประทานได้ทั้งชายและหญิง	บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย บำรุงร่างกาย ช่วยเจริญอาหาร เป็นยาอายุวัฒนะ ช่วยปรับธาตุทั้ง 4 ให้ปกติ	88 88ทวิ
สมุนไพรไทย ญ	ยาบรรเทาอาการปวดเมื่อยชนิด แคลซูล ตราไทย ทิพย์โอสถ	บรรเทาอาการปวดหลัง ปวดข้อ ซามือ ซาเท้า ปวดกล้ามเนื้อ เส้นตึง เหน็บชา กระตุกทับเส้น กระตุกเสื่อม ไชข้ออักเสบ โรคเก๊า ภูมิแพ้ หอบหืด หรือปวดประจำเดือน	บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย โรคเก๊าท์ อัมพฤกษ์ ซามือ ซาเท้า เป็นกระดูกทับเส้นบรรเทาอาการปวดหลัง ปวดกล้ามเนื้อเส้นตึง เหน็บชา กระตุกทับเส้น กระตุกเสื่อม ไชข้ออักเสบ เก๊าท์ ภูมิแพ้ หอบหืด หรือปวดประจำเดือน อย่างไม่ได้ผล	88 88ทวิ
ยาบำรุงร่างกาย ฎ	บำรุงร่างกาย	บำรุงร่างกาย	บำรุงร่างกาย เสริมสมรรถภาพทางเพศ บำรุงเลือด ลดไขมันในเลือดสูง ช่วยเพิ่มภูมิคุ้มกันให้ร่างกาย ร่างกายอ่อนเพลีย อ่อนแรง แขนขาไม่มีเรี่ยวแรง ไม่มีสารตกค้าง ไม่มีสเตอรอยด์ ฟีนฟูไทด์ บำรุงกำลัง บำรุงตับ ลดความเสี่ยงเป็นโรคน้ำตาลในเลือดสูง	88 88ทวิ
ยาบำรุงร่างกาย ฏ	บำรุงร่างกาย	บำรุงร่างกาย	บำรุงร่างกายสำหรับท่านชาย ไม่ต้องเสี่ยงกับการใช้ไวอากร้า เพิ่มการหมุนเวียนระบบเลือด บำรุงไต และต่อมลูกหมาก บำรุงร่างกายในท่านชาย ,บำรุงสุขภาพทางเพศสำหรับผู้ชาย ให้ประสิทธิภาพเหมือนไวอากร้า แข็งแรงกว่า นานกว่า ฟิ้นตัวเร็วกว่า	88 88ทวิ
ยากษัย ฐ	แก้กษัยเส้น บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย	แก้ปวดเมื่อยตามร่างกาย ช่วยปรับธาตุทั้ง 4 ให้ปกติ รับประทานได้ทั้งชายหญิง	บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย บำรุงธาตุ ช่วยปรับธาตุทั้งสี่ให้ปกติ และเป็นยาระบายอ่อนๆ (webบริษัท),บำรุงร่างกายแก้ปวดเมื่อยช่วยเจริญอาหาร(FB)	88 88ทวิ
ยาบำรุงร่างกาย ฑ	บำรุงร่างกาย	บำรุงร่างกาย	สมุนไพรจีนบำรุงร่างกายให้ท่านชายกลับมาเฟิร์มอีกครั้ง ท่านได้ทั้งชาย-หญิง ,เป็นยาบำรุงทำจากสมุนไพรจีน เสริมสมรรถภาพ ช่วยให้ห้องชายแข็งแรง มีย.ปลอดภัย,บำรุงไต ตับ ขับโรคและของเสียหรือส่วนเกินต่างๆที่ร่างกายไม่ต้องการ	88 88ทวิ

ภาคผนวกที่ 2. ข้อความโฆษณาขายยาแผนโบราณทางอินเทอร์เน็ตหลังจากที่มีการแจ้งเตือนภัย (ต่อ)

ชื่อผลิตภัณฑ์	ข้อความตามทะเบียน	ข้อความบนฉลาก	ข้อความโฆษณารักษาทางอินเทอร์เน็ต	ผิดมาตรา
ยาสตรี ฅ	สำหรับสตรีประจำเดือนมาไม่ปกติ รับประทานหลังคลอดบุตร ช่วยขับน้ำคาวปลา	สำหรับสตรีประจำเดือนมาไม่ปกติ รับประทานหลังคลอดบุตร ช่วยขับน้ำคาวปลา	เหมาะสำหรับสตรีที่มีอาการผอมแห้งแรงน้อย อ่อนเพลีย สตรีที่คลอดบุตรใหม่ๆ อยู่ไฟไม่ได้ ช่วยขับน้ำคาวปลา ช่วยให้ มดลูกเข้าอู่ มุตกิด ระดูขาว สตรีที่มีอาการท้องผูกเป็นประจำ มีน้ำหนักรักษา สตรีที่มีอาการปวดท้องน้อย ปวดมดลูกขณะมีประจำเดือน หรือปวดขัดฤดู สตรีที่ไฟธาตุไม่ค่อยย่อย ท้องขึ้น ท้องพอง อืดอัด ขัดอก เบื่ออาหาร ใช้เป็นยาบำรุงโลหิต	88 88ทวิ
ยารวมหวาน ฅ	ไม่มีทะเบียน	ใช้รักษาโรคประดงเรื้อรัง โรคเศรษฐกิจ เช่น ปวดหลัง ปวดเอว ปวดเส้น ปวดเมื่อยตามร่างกาย ปวดข้อ มีนชา โรคเลือดทำพิษ ตกใจง่าย หัวใจสั้น วิงเวียน หน้ามืด ตาลาย สายตาสั้นและลดผื่นคันตามร่างกาย ออกร้อนตามตัวเสียวชา โรคประสาทปวดหัวไม่มีไข้ ปวดหัวข้างเดียว และแมลงมีพิษกัดต่อย ชาติพิการอาหารไม่ย่อย เป็นยาเจริญอาหาร ช่วยให้กินข้าวได้ นอนหลับดี	เหมือนฉลาก	72 88 88ทวิ
ยาประดง ฅ	แก้ประดง บรรเทาอาการผื่นคันตามผิวหนัง	แก้ประดง บรรเทาอาการผื่นคันตามผิวหนัง	เหมือนทะเบียน	88 88ทวิ
ยากษัยเส้น ฅ	แก้กษัยเส้น บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย	แก้กษัยเส้น บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย	เหมือนบนฉลาก แต่ไม่มีเลขที่ใบอนุญาตโฆษณา แสดง	88 88ทวิ
สมุนไพรร ฅ	ไม่มีทะเบียน	ข้อเข่าเสื่อม ปวดเดินไม่ได้ เส้นเอ็นตึง โรคเก๊าต์ ปวดหลัง ปวดเอว ปวดเมื่อยตามร่างกาย เหน็บชา ไซซ้ออักเสบ อัมพฤกษ์ กระตุกทับเส้น	เหมือนบนฉลากแต่เพิ่มโรคไต อัมพาต	72 88 88ทวิ

ภาคผนวกที่ 3. ผังกระบวนการระงับการทำให้แพร่หลายซึ่งโฆษณาทางอินเทอร์เน็ตที่ผิดกฎหมาย

